

MONITOR KOREAŃSKI

WRZESIEŃ 2018

„Monitor Koreański” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Korei Południowej, ze szczególnym naciskiem na działania Korei Południowej w regionie Europy Środkowej oraz relacje międzykoreańskie. Monitor opracowała mgr Joanna Jatczak.

MONITOR KOREAŃSKI

WRZESIEŃ 2018

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

3 września: Koreańczycy wyrazili sprzeciw wobec wyboru Yoo Eun-hae na urząd minister edukacji. Do Błękitnego Domu wpłynęła petycja podpisana przez obywateli, którzy nie wyrazili poparcia dla nominacji Yoo Eun-hae na stanowisko minister edukacji. Jako główny zarzut wymieniono brak doświadczenia Yoo na płaszczyźnie edukacji, jednego z sektorów który pilnie wymaga reformy. Choć nowa minister przez sześć lat zasiadała w Komitecie ds. Edukacji w Zgromadzeniu Narodowym, zaproponowana wówczas przez nią reforma spotkała się ze znaczną opozycją środowisk szkolnych i akademickich. Była to propozycja nadania nieregularnym pracownikom szkół, takim jak bibliotekarz, dietetyk czy nauczyciel tymczasowy takiego samego statusu, jaki posiadają stali nauczyciele. Uzyskanie takiego statusu wymaga jednak zdania państwowego egzaminu kwalifikacji nauczycielskich, który nie jest wymagany od pracowników nieregularnych.

6 września: prokuratura zażądała dwudziestu lat więzienia dla Lee Myung-baka. Były prezydent został na początku maja tego roku oskarżony o korupcję, nadużycie władzy oraz defraudację środków publicznych. Lee miał przyjmować łapówki od państwowej agencji wywiadowczej oraz Banku Korei. Były prezydent nazwał cały proces polityczną nagonką ze strony obecnych władz: podobną linię obrony przyjęła skazana w zeszłym miesiącu na 25 lat za korupcję Park Geun-hye.

6 września: lider opozycyjnej partii zaproponował stymulację wzrostu gospodarczego przez nową politykę prokreacyjną. Podczas przemówienia krytykującego

W Pjongjangu odbył się szczyt międykoreański

Przewodniczący Kim Jong-un i prezydent Moon Jae-in spotkali się po raz trzeci.

Przywódcą KRLD

zapowiedział, że kolejny szczyt odbędzie się w

Seulu.

obecną politykę gospodarza rządu lider Partii Wolność Korei (LKP) Kim Sung-tae zaproponował utworzenie dotacji państwowych, które przysługiwałyby każdemu urodzonemu dziecku do czasu wkroczenia w dorosłość. Zdaniem opozycji taka polityka przyczyniłaby się do rozwiązania dwóch pilnych problemów: spowolnienia gospodarki oraz bardzo niskiego przyrostu naturalnego (w ostatnich miesiącach spadł poniżej 1,0). Propozycja LKP spotkała się ze znaczącą krytyką wielu środowisk. Grupy walczące o prawa kobiet zauważyły, że polityka napędzania rozwoju gospodarczego zwiększeniem liczby urodzeń jest dyskryminująca, a dotacje państwowe nie rozwiązują fundamentalnych problemów, z powodu których kobiety rezygnują z macierzyństwa. Rządząca Partia Demokratyczna zarzuciła opozycji wykorzystywanie kobiet jako narzędzia. Również mniejszościowa partia opozycyjna Bareunmirae zarzuciła LKP „myślenie krótkoterminowe”.

10 września: wniosek o ratyfikację deklaracji z Panmundżom został złożony do Zgromadzenia Narodowego. Pomimo wniosku rządu, zarówno partia rządząca, jak i opozycyjne zgodziły się przesunąć prace nad ratyfikacją ze względu na szczyt międzykoreański. Demokratyczna Partia Korei wyraziła poparcie dla działań rządu zmierzających do ratyfikacji dokumentu. Natomiast największa partia opozycyjna (Wolność Korei) odmówiła wsparcia deklaracji ze względu na brak postępów w procesie denuklearyzacji KRLD. Mniejszościowa partia Bareunmirae zaoferowała wsparcie ratyfikacji pod warunkiem, że szczyt przyniesie oczekiwane rezultaty.

10 września: współpraca gospodarcza była głównym tematem szczytu koreańsko-indonezyjskiego. Prezydenci Indonezji Joko Widodo oraz Korei Południowej Moon Jae-in spotkali się w Seulu, aby omówić możliwości zawiazania strategicznego partnerstwa między obydwojma państwami. Obaj przywódcy spotkali się wcześniej w Dżakarcie w zeszłym roku, gdzie zdecydowano się na zwiększenie współpracy dwustronnej i regionalnej. Współpraca z Indonezją wpisuje się w południowokoreańską Nową Politykę Południową, która zakłada poprawę relacji dyplomatycznych i gospodarczych z państwami Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej.

13 września: sąd rejonowy wydał orzeczenie w sprawie byłego prezydenta Chun Doo-hwana. Były prezydent został oskarżony o zniesławienie organizacji upamiętniających prodemokratyczną manifestację w Gwangju w 1980 roku, która została brutalnie stłumiona przez ówczesne władze wojskowe. Sąd rejonowy w Gwangju nakazał wypłacenie odszkodowań czterem organizacjom oraz rodzinie księdza Cho Bi-oh, który był aktywnie zaangażowany w prodemokratyczne działania. Ponadto były prezydent ma usunąć kontrowersyjne komentarze dotyczące Gwangju, które znajdują się w jego autobiografii: w przeciwnym wypadku spotka się z zakazem publikacji.

21 września: Jeong Kyeong-doo został zaprzysiężony na nowego ministra obrony. Były przewodniczący koreańskiego Kolegium Połączonych Szefów Sztabów zastąpił Song Young-moo na stanowisku ministra obrony narodowej. Song opuścił gabinet po powrocie ze szczytu międzykoreańskiego w Pjongjangu. Nowy minister został zaakceptowany przez Zgromadzenie Narodowe i bezzwłocznie ma przystąpić do realizacji paktu militarnego podpisanego w Korei Północnej przez jego poprzednika.

24 września: umowa o wolnym handlu i Korea Północna znalazły się w agendzie spotkania w Nowym Jorku prezydentów Moon Jae-ina i Donalda Trumpa. Prezydent Moon przekazał amerykańskiemu przywódcy wyniki szczytu międzykoreańskiego w Pjongjangu. Podczas dyskusji na temat rozwoju sytuacji na Półwyspie Koreańskim, obaj przywódcy zgodzili się wspólnie koordynować kolejne kroki w relacjach z Pjongjaniem. Podczas spotkania omówiono także plany dotyczące ewentualnego drugiego szczytu Kim-Trump. W kwestiach gospodarczych, obaj prezydenci uznali renegocjacje umowy o wolnym handlu za sukces. Nowa wersja tego porozumienia została podpisana tego samego dnia przez ministrów handlu obu państw. Na jej podstawie ma zostać zwiększona m.in.: sprzedaż amerykańskich samochodów w Korei Południowej.

25 września: Korea Północna i kwestia kobiet pocieszycielek były głównymi tematami spotkania prezydenta Republiki Korei z premierem Japonii. Prezydent Moon Jae-in przekazał Abe Shinzo, że Kim Jong-un jest skłonny spotkać się z japońskim premierem „w odpowiednim czasie”. Strona japońska również wyraziła chęć spotkania z przywódcą KRLD, aby rozwiązać problem Japończyków uprowadzonych przez północnokoreańskich agentów. W kwestii relacji dwustronnych między Tokio i Seulem zgodzono się na promocję przyjaznych stosunków w 20. rocznicę podpisania wspólnej deklaracji w 1998 roku. Kolejne spotkanie przywódców obu państw nie przyniosło rozwiązania dla problemu kobiet pocieszycielek, który negatywnie wpływa na dwustronne relacje szczególnie w ostatnich latach. Prezydent Moon Jae-in poinformował premiera Abe o zamiarach zlikwidowania Fundacji na rzecz Pojednania i Uzdrawienia, która została założona z japońskich funduszy na mocy porozumienia z 2015 roku. Zdaniem strony południowokoreańskiej organizacja nie spełniła swojego zadania, a ciągłe zmiany zarządu uniemożliwiają jej normalne funkcjonowanie. Prezydent Moon podkreślił jednak, że nie zamierza naciskać na renegocjacje porozumienia w sprawie kobiet pocieszycielek, jednak liczy, że obie strony wypracują „rozsądne rozwiązanie” tej kwestii.

II.KOREA POŁUDNIOWA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

31 sierpnia: południowokoreańskie firmy wyraziły zainteresowanie wejściem na węgierski rynek. Ambasador Korei Południowej Choi Kyu-sik zaprosił przewodniczącego węgierskiej Narodowej Agencji Inwestycyjnej Roberta Esika, aby omówić możliwości wejścia południowokoreańskich firm na rynek węgierski. Obie strony zgodziły się na bliską współpracę w zakresie południowokoreańskich inwestycji na Węgrzech.

4 września: Korea Południowa w ubiegłym roku zainwestowała w Polsce więcej niż Chiny. Według raportu Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu w 2017 roku południowokoreańskie inwestycje w Polsce wyniosły prawie 1,9 mld euro—prawie 500 mln więcej niż wyniosły chińskie inwestycje w tym samym roku. Według PAIH nie tylko wartość nominalna inwestycji ma znaczenie: równie ważne jest tworzenie nowych miejsc pracy. Polacy będą mogli znaleźć zatrudnienie m.in.: w największej fabryce akumulatorów do samochodów elektrycznych w Europie firmy LG Chem. Krzysztof Senger, wiceprezes PAIH zauważył, że jeśli wszystkie planowane inwestycje w sektorze motoryzacyjnym zostaną wdrożone, Polska stanie się europejskim liderem w tej branży. Dwie trzecie bezpośrednich inwestycji w tym sektorze pochodzą z Korei Południowej. Aby przyciągnąć jeszcze większą liczbę inwestorów z Azji, PAIH zapowiedziało otwarcie kolejnych biur handlowych w tamtym regionie świata.

5 września: południowokoreańskie start-upy wyraziły zainteresowanie węgierskim rynkiem. W Seulu zostało zorganizowane spotkanie dla południowokoreańskich przedsiębiorców (start-upów) oraz pracowników ambasad. W wydarzeniu wzięła udział Katalin Csorba, doradca komercyjny w węgierskiej ambasadzie. Katalin Csorba zaprezentowała strategię węgierskich start-upów z branży związanych z technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi. Wielu z 200 uczestników wykładu wykazało zainteresowanie Węgrami i możliwościami nawiązania współpracy z tym państwem.

7 września: wiceminister spraw zagranicznych Bułgarii został zaproszony przez Ambasadę Republiki Korei w Sofii. Ambasador Jeong Jin-kyu spotkał się z wiceministrem spraw zagranicznych ds. regionu Azji i Pacyfiku Georgiem Georgiewem. Obie strony omówiły różne kwestie związane z dwustronnymi relacjami, w tym zwiększenie wymiany urzędników państwowych wysokiego szczebla oraz współpracy gospodarczej. Wiceminister Georgiew podkreślił, że Korea Południowa jest ważnym bułgarskim partnerem w Azji. Strona bułgarska wyraziła nadzieję, że współpraca z Seulem na płaszczyźnie gospodarki przyczyni się do rozwoju inwestycji w różnych sektorach. Strona południowokoreańska przedstawiła również sytuację na Półwyspie Koreańskim.

10 września: w Bukareszcie odbyła się uroczystość z okazji 10. rocznicy nawiązania strategicznego partnerstwa między Koreą Południową a Rumunią. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Ambasadę Republiki Korei w Rumunii. W przemówieniu podczas otwarcia ceremonii ambasador Kim Eun-joong podkreślił znaczenie ostatniej dekady dla rozwoju dwustronnych stosunków. Ambasador wyraził również nadzieję, że kolejne lata przyniosą równie bliską współpracę na wielu płaszczyznach.

12 września: południowokoreański ambasador uczestniczył w forum inwestycyjnym na Węgrzech. Ambasador Choi Kyu-sik wziął udział w wydarzeniu, które było poświęcone inwestycjom w sektorze samochodów elektrycznych. Podczas wystąpienia ambasador podkreślił, że oba państwa są doskonałymi partnerami w tym przemyśle. Według ambasadora południowokoreańskie firmy są zainteresowane wejściem na węgierski rynek lub rozszerzeniem dotychczasowej działalności. Wiele inwestycji w fabryki akumulatorów lub innych części do samochodów elektrycznych, które powstały w Europie Środkowej pochodzi z Korei Południowej.

12 września: w Bułgarii zorganizowane seminarium na temat turystyki w Korei Południowej. Oddział Koreańskiej Organizacji Turystycznej w Istambule zorganizował w Bułgarii seminarium, które miało na celu promocję Korei Południowej jako atrakcji turystycznej. W wydarzeniu uczestniczył także ambasador Korei Jeong Jin-kyu.

12-14 września: Węgry uczestniczyły w konferencji *Seoul Defence Dialogue*. W trakcie konferencji zorganizowano spotkanie ministra obrony Istvana Szabo z południowokoreańskim wiceministrem obrony Suh Choo-sukiem. Obie strony omówiły perspektywy zwiększenia współpracy na płaszczyźnie obronności. W konferencji udział wzięli także ambasador Węgier Mozes Csoma oraz pierwszy sekretarz Balazs Hamar.

14 września: możliwości rozszerzenia współpracy gospodarczej zostały omówione przez Koreę Południową i Bułgarię. Ambasador Jeong Jin-kyu spotkał się z ministrem gospodarki Bułgarii Emilem Karanikołowem. Obie strony wymieniły opinię na temat możliwości wzmocnienia współpracy dwustronnej. Rozmawiano na temat praktycznych rozwiązań dla współpracy gospodarczej, a także omówiono możliwości zwiększenia wymiany między obydwojma państwami urzędników państwowych, którzy mogliby dzielić się swoim doświadczeniem.

15-16 września: w Seulu odbyły się targi *Studiuj w Europie*. Delegacja Unii Europejskiej w Republice Korei zorganizowała targi promujące edukację wyższą oraz program Erasmus. W wydarzeniu udział wzięli przedstawiciele instytucji szkolnictwa wyższego z takich państw europejskich jak Niemcy, Francja, Wielka

Brytania, Włochy, Hiszpania, Dania, Belgia, Polska, Rumunia, Słowacja, Szwecja, Czechy, Irlandia, Holandia, Belgia, Finlandia, Łotwa, Szwajcaria i Norwegia. W trakcie targów w formie seminariów oraz indywidualnych konsultacji wyjaśniono kwestie związane ze studiowaniem w Europie.

17 września: delegacja miasta Gwangju odwiedziła Budapeszt. Delegacja pod przewodnictwem członka rady metropolii Gwangju Hwang Hyun-taek spotkała się z ambasadorem Korei Południowej Choi Kyu-sikiem, aby omówić możliwości współpracy międzyregionalnej. Celem wizyty delegacji było także nawiązanie współpracy w sektorze transportu publicznego.

18-20 września: państwa Europy Środkowo-wschodniej wyraziły poparcie dla szczytu międzykoreańskiego. Ministerstwo Spraw Zagranicznych Polski wyraziło zadowolenie z rezultatów szczytu międzykoreańskiego w Pjongjangu. W oświadczeniu wyrażono nadzieję, że ustalenia podjęte w trakcie szczytu przyczynią się do rzeczywistego postępu w procesie denuklearyzacji Półwyspu Koreańskiego i poprawy bezpieczeństwa w regionie. Podobne oświadczenie zostało wydane przez węgierskie i czeskie MSZ.

20 września: w Warszawie odbyło się Polsko-Koreańskie Forum Jądrowe. W forum wzięły udział polskie i koreańskie firmy zainteresowane współpracą w sektorze nuklearnym. Wydarzenie było współorganizowane przez polskie Ministerstwo Energii oraz Ambasadę Korei Południowej. Strona południowokoreańska wyraziła zainteresowanie wzięciem udziału w projekcie budowy polskiej elektrowni jądrowej. Główny Specjalista w Departamencie Energii Jądrowej Andrzej Sidło podkreślił, że strona polska w realizacji projektu jądrowego „upatruje możliwości transferu technologii i podniesienia kompetencji, które będą mogły być wykorzystane w innych branżach”. Co więcej, lokowanie inwestycji jądrowych przez koreańskich partnerów w Polsce może wiązać się z perspektywą późniejszego eksportu na rynki europejskie. Oprócz wystąpień na forum, w trakcie wydarzenia zorganizowano bilateralne spotkania między polskimi i koreańskimi firmami. Miały one na celu nawiązanie lub rozszerzenie dotychczasowej współpracy w sektorze jądrowym nie tylko w Europie, ale i na całym świecie.

22 września: na Węgrzech odbył się Festiwal Kultury Koreańskiej. W czwartej odsłonie wydarzenia uczestniczyło ponad trzy tysiące gości. Imprezę odwiedził także ambasador Korei Południowej Choi Kyu-sik, który zachęcał uczestników do zapoznania się z koreańską kulturą.

24 września – 31 października: w Serbii rozpoczęły się Dni Kultury Koreańskiej. Przez miesiąc w Belgradzie i Nowym Sadzie będą organizowane wydarzenia kulturalne w ramach festiwalu Dni Kultury Koreańskiej. Wśród wydarzeń znajdują się warsztaty z języka koreańskiego, występy muzyczne i

taneczne oraz wystawy. W agendzie wydarzenia znalazła się także konferencja na temat bezpieczeństwa w Azji. Festiwal jest organizowany przez Ambasadę Republiki Korei w Belgradzie.

III.RELACJE MIĘDZYKOREAŃSKIE

5 września: specjaliści wysłannicy prezydenta Moon Jae-ina spotkali się z władzami KRLD. Delegacja pod przewodnictwem przewodniczącego Biura Bezpieczeństwa Narodowego Chung Eui-yonga przeprowadziła w Pjongjangu rozmowy na temat kolejnego szczytu międzykoreańskiego oraz kwestii związanych z denuklearyzacją Korei Północnej. Wysłannicy południowokoreańskiego prezydenta spotkali się z czołowymi członkami Partii Pracy Korei: przewodniczącym Kim Jong-unem, wiceprzewodniczącym Komitetu Centralnego Kim Yong-cholem oraz przewodniczącym Komitetu ds. Pokojowego Zjednoczenia Ojczyzny Ri Son-gwonem. Strona południowokoreańska zadeklarowała również gotowość do podpisania traktatu pokojowego oficjalnie kończącego wojnę koreańską jeszcze w tym roku. Termin szczytu międzykoreańskiego został wyznaczony na 18-20 września w Pjongjangu. Planowane spotkanie przywódców koreańskich ma także przełamać obecny impas w relacjach z Waszyngtonem. Strona północnokoreańska oświadczyła, że istnieje szansa, iż na szczycie zostanie przekazana lista nuklearnego arsenału posiadanego przez KRLD. Przewodniczący Biura Bezpieczeństwa Narodowego tuż po powrocie do Seulu poinformował Waszyngton o rezultatach wizyty południowokoreańskiej delegacji w stolicy KRLD. **8 września** Chung Eui-yong został przyjęty w tym samym celu przez chińskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

7 września: obie Koree wysłały list do władz ONZ. Ambasadorowie Republiki Korei i KRLD przy Organizacji Narodów Zjednoczonych wystali wspólny list do sekretarza generalnego Antonio Guterresa oraz przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego Mirosława Lajcaka. Oba państwa wystosowały prośbę o rozpowszechnienie Deklaracji z Panmunjom jako oficjalnego dokumentu ONZ. W dokumencie podpisanym przez przywódców obu Korei w kwietniu znajduje się deklaracja podjęcia działań zmierzających do formalnego zakończenia wojny koreańskiej.

12-14 września: denuklearyzacja Półwyspu Koreańskiego była jednym z tematów forum *Seoul Defense Dialouge*. Denuklearyzacja oraz ustanowienie pokoju na Półwyspie Koreańskim były tematem pierwszego panelu, który wzbudził intensywną dyskusję. Wydarzenie otworzył minister obrony narodowej Song

Young-moo, który zauważył, że Półwysep Koreański znajduje się obecnie w historycznym momencie zmiany: zakończenia zimnowojennej konfrontacji na rzecz pokojowej współpracy. W tegorocznej odsłonie forum dotyczącego bezpieczeństwa i obronności udział wzięli przedstawiciele 52. państw oraz organizacji międzynarodowych.

13 września: w Panmundżom odbyło się wojskowe spotkanie robocze. Wojskowe delegacje obu Korei spotkały się na granicy, aby omówić możliwości zredukowania napięcia militarnego przed szczytem międzykoreańskim. Pjongjang i Seul przygotowały wojskowy pakt na szczyt międzykoreański. Wśród militarnych kwestii, które się w nim znalazły jest rozbrojenie Wspólnej Strefy Bezpieczeństwa oraz zwrot szczątków żołnierzy.

13 września: paszporty zostały przyznane północnokoreańskim uciekinierom. Dwóch z dwunastu północnokoreańskich pracowników restauracji, którzy w 2016 roku uciekli do Korei Południowej otrzymało zgodę na wydanie paszportów. Władze KRLD oskarżyły Seulu o uprowadzenie tej grupy pracowników. Początkowo uciekinierzy spotkali się z odmową wydania paszportów, ale w ich obronie stanęli prawnicy z Towarzystwa Demokratycznego. Nie wiadomo jednak, czy na podstawie wydanych dokumentów Koreańczycy będą mogli opuścić terytorium Korei Południowej.

14 września: w Kaesong zostało otwarte międzykoreańskie biuro łącznikowe. Biuro ma zapewnić całodobową wymianę informacji między Koreą Południową i Północną. W jednym budynku będzie pracować 40 urzędników z obu Korei. Pracami placówki będą kierować wspólnie południowokoreański wiceminister ds. zjednoczenia Chun Hae-sung oraz wiceprzewodniczący północnokoreańskiego Komitetu ds. Pokojowego Zjednoczenia Jon Jong-su. Minister ds. zjednoczenia Cho Myoung-gyon zapewnił, że otwarcie biura łącznikowego nie jest powiązane z ewentualnym wznowieniem działalności specjalnej strefy ekonomicznej w Kaesong.

16 września: czołowi południowokoreańscy biznesmeni dołączą do prezydenta Moon Jae-ina podczas szczytu międzykoreańskiego. Biuro prezydenta ogłosiło, że wśród członków delegacji znajdą się prezesi SK Group Cheu Tae-won i LG Group Koo Kwang-mo, a także wiceprezesi Samsung Group Lee Jae-yong oraz Hyundai Motor Group Kim Yong-hwan. Na liście delegatów znaleźli się także inni przedstawiciele środowiska biznesowego. Rząd południowokoreański ma natomiast być reprezentowany obok prezydenta przez minister spraw zagranicznych Kang Kyung-wha oraz ministrów obrony Song Young-moo i ds. Zjednoczenia Cho Myoung-gyona.

17 września: wspólne stanowisko wobec Korei Północnej zostało omówione przez Waszyngton i Seul. Minister spraw zagranicznych Kang Kyung-wha

poinformowała sekretarza stanu Mika Pompeo o ostatecznych przygotowaniach do kolejnego szczytu międzykoreańskiego. Obie strony zgodziły się, że bliska komunikacja sojuszników jest bardzo istotna dla postępów nad denuklearyzacją i ustanowieniem trwałego pokoju na Półwyspie Koreańskim.

17 września: wymiana międzyparlamentarna znalazła się w agendzie szczytu międzykoreańskiego. Lider rządzącej Demokratycznej Partii Korei Lee Hae-chan ogłosił, że celem uczestnictwa parlamentarzystów w szczycie w Pjongjangu ma być dyskusja na temat międzykoreańskiej współpracy międzyparlamentarnej. Przewodniczący Partii dla Demokracji i Pokoju Chug Dong-young podkreślił, że strona południowokoreańska jest zainteresowana organizacją szczytu międzyparlamentarnego jeszcze w tym roku. Wszyscy liderzy partii politycznych zostali zaproszeni, aby towarzyszyć prezydentowi podczas wizyty w Pjongjangu, jednak propozycja została odrzucona przez liderów partii opozycyjnych oraz przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego Moon Hee-sanga.

18-20 września: w Pjongjangu odbył się trzeci szczyt Moon-Kim. Była to pierwsza wizyta południowokoreańskiego prezydenta w Pjongjangu od 2007 roku. Podczas trzydniowej wizyty przywódcy obu Korei uczestniczyli we wspólnych spotkaniach oraz wydarzeniach kulturalnych. Zwieńczeniem szczytu było wjechanie na szczyt góry Pektu-san, która odgrywa istotną rolę w mitologii koreańskiej. Spotkanie na szczycie w Pjongjangu doprowadziło do uzgodnień dotyczących procesu denuklearyzacji oraz zwiększenia współpracy międzykoreańskiej. Po intensywnych rozmowach przywódcy obu państw podpisali oświadczenie, w którym KRLD zobowiązała się do zlikwidowania ośrodka badań jądrowych Yongbyon oraz poligonu testów rakietowych Dongchang-ri w obecności międzynarodowych obserwatorów. Warunkiem realizacji procesu denuklearyzacji mają być ustępstwa Stanów Zjednoczonych, ustalone w trakcie szczytu Kim-Trump. Ponadto zadeklarowano utworzenie stałego ośrodka spotkań dla rozdzielonych rodzin oraz połączenie torów kolejowych między obydwooma państwami. Przywódcy obu Korei zapowiedzieli również zgłoszenie wspólnej kandydatury na organizację letnich Igrzysk Olimpijskich w 2032 roku. Natomiast ministrowie obrony Korei Południowej Song Young-moo oraz KRLD No Kwang-chol podpisali porozumienie wojskowe, które zakłada ograniczenie manewrów wojskowych w regionie międzykoreańskiej granicy. Przewodniczący Kim Jong-un ogłosił również, że zamierza jeszcze w tym roku odwiedzić Seul.

21 września: Seul zamierza wesprzeć firmy działające w specjalnej strefie ekonomicznej w Kaesong. Władze Seulu wydały rozporządzenie, na mocy którego miasto zapewni wsparcie dla firm, które są zainteresowane prowadzeniem działalności w specjalnej strefie ekonomicznej w Kaesong. Decyzja ta została podjęta po zakończeniu szczytu w Pjongjangu. Działanie władz miasta jest zgodne

z wysiłkami rządu na rzecz ułatwienia międzykoreańskiej wymiany gospodarczej. Wznowienie działania kompleksu w Kaesong było jednym z punktów spotkania prezydenta Moon Jae-ina z przewodniczącym Kim Jong-unem i ma być odpowiedzią na zainteresowanie KRLD przyspieszeniem wzrostu gospodarczego. Nie wiadomo jednak, kiedy nastąpi wznowienie działania strefy ze względu na międzynarodowe sankcje.

27 września: wspólna organizacja letnich Igrzysk Olimpijskich została omówiona z przewodniczącym MKOI-u. Prezydent Moon Jae-in przedstawił propozycję organizacji letnich Igrzysk Olimpijskich przez obie Koree podczas spotkania w Nowym Jorku z przewodniczącym Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego Thomasem Bachem. Południowokoreański prezydent poprosił MKOI o wsparcie tego pomysłu. Obie strony omówiły także wspólny udział reprezentacji obu Korei w nadchodzących igrzyskach w Tokio.

26 września: ministrowie spraw zagranicznych Korei Południowej, Chin i Japonii omówili kwestie związane z normalizacją relacji międzykoreańskich. Minister spraw zagranicznych Kang Kyung-wha odbyła osobne spotkania ze swoimi odpowiednikami z Chin Wang Yi i Japonii Kono Taro w trakcie 73. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku. Podczas obu spotkań minister Kang poprosiła swoich rozmówców o wsparcie dla procesów pokojowych i denuklearyzacyjnych na Półwyspie Koreańskim. Wszystkie strony zgodziły się blisko współpracować na rzecz deeskalacji napięcia w regionie. Ponadto Chiny i Japonia wyraziły poparcie dla dialogu międzykoreańskiego.

27 września: minister spraw zagranicznych zapewniła, że Seul nadal będzie współpracować z ONZ w kwestii sankcji wobec KRLD. Podczas ministerialnego posiedzenia Rady Bezpieczeństwa ONZ minister Kang Kyung-wha zapewniła, że Seul zamierza nadal blisko współpracować ze społecznością międzynarodową w kwestii implementacji sankcji nałożonych na KRLD. Seul odpowiedział na rosnące obawy ONZ w sprawie przygotowywania przez obie Koree wspólnych projektów gospodarczych. Minister spraw zagranicznych w swoim przemówieniu opisała rozwój sytuacji na Półwyspie Koreańskim oraz wyraziła poparcie dla władz KRLD, które w odczuciu Seulu są szczerze zaangażowane w proces denuklearyzacji.

27 września: współpraca z KRLD była głównym tematem przemówienia prezydenta Moon Jae-ina podczas posiedzenia Zgromadzenia Ogólnego ONZ. Prezydent Moon poświęcił niemal całe swoje przemówienie Korei Północnej, zapewniając o gotowości władz KRLD do całkowitego zlikwidowania programu nuklearnego. Według Seulu ustanowienie trwałego pokoju na Półwyspie Koreańskim przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa w całym regionie. Co więcej, umożliwi to rozpoczęcie wspólnych projektów gospodarczych, takich jak zaproponowane przez Seul utworzenie Stowarzyszenia Wschodnioazjatyckich

Kolei. Prezydent Moon porównał swoją inicjatywę do Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, która dała początek Unii Europejskiej. Według Korei Południowej zaangażowanie KRLD w organizacje gospodarcze przyczyniłoby się do zagwarantowania trwałego pokoju w regionie.

27-28 września: kwestia denuklearyzacji KRLD była tematem spotkania specjalnych wysłanników ds. nuklearnych Korei Południowej i Stanów Zjednoczonych. Południowokoreański wysłannik ds. nuklearnych Lee Do-hoon trzykrotnie spotkał się ze specjalnym przedstawicielem Stanów Zjednoczonych do Korei Północnej Stephenem Biegunem. Obie strony szczegółowo omówiły osiągnięcia szczytu międzykoreańskiego w Pjongjangu, a także sposoby przeprowadzenia denuklearyzacji oraz ustanowienia trwałego pokoju na Półwyspie Koreańskim. Strona amerykańska poinformowała, że sekretarz stanu Mike Pompeo planuje odwiedzić Pjongjang w przyszłym miesiącu, a także że rozważana jest organizacja drugiego szczytu Trump-Kim. Waszyngton wyraził nadzieję, że uda się zorganizować spotkanie robocze w Wiedniu, gdzie Stephen Biegun miałby spotkać się z przedstawicielami władz KRLD. Strona południowokoreańska wyraziła poparcie dla tej propozycji.

KOMENTARZ

- 1. Korea Południowa stanęła w obronie KRLD na arenie międzynarodowej.**

We wrześniu miało miejsce 73. posiedzenie Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych. Była to okazja dla prezydenta Moon Jae-ina, ministra spraw zagranicznych Kang Kyung-wha oraz innych urzędników państwowych, aby promować na arenie międzynarodowej dialog międzykoreański. Prezydent Moon Jae-in doskonale sprawdził się w roli mediatora. Po raz kolejny pośredniczył między przewodniczącym Kim Jong-unem, a Stanami Zjednoczonymi i ONZ, aby przywrócić tempo procesowi denuklearyzacji. Podczas swojego przemówienia prezydent zapewniał o szczerości działań KRLD w kierunku całkowitej likwidacji broni nuklearnej. Moon Jae-in przedstawił przed Zgromadzeniem Ogólnym nowe ambicje Pjongjangu, który zamierza skupić wszystkie wysiłki na rozwoju gospodarczym, tym samym porzucając politykę rozwoju nuklearnego. Należy zwrócić uwagę, że w swoim przemówieniu, południowokoreański prezydent nie tylko przedstawił sytuację w KRLD, ale także nawoływał społeczność międzynarodową do „odpowiedzenia na nowy wybór i wysiłki Korei Północnej”. Prezydent kontynuował swoje wezwanie do ONZ: „musimy zapewnić, że decyzja przewodniczącego Kim Jong-una o denuklearyzacji była właściwym wyborem: musimy poprowadzić

Koreę Północną, aby mogła kroczyć drogą stałego i stabilnego pokoju”. Drogą do pokoju ma być natomiast zapewnienie KRLD dobrobytu, czyli umożliwienie temu izolowanemu państwu rozwoju gospodarczego. Choć prezydent Moon Jae-in nie nawoływał wprost do zniesienia lub złagodzenia międzynarodowych sankcji, to one uniemożliwiają współpracę gospodarczą z KRLD.

- 2. We wrześniu koreański przemysł jądrowy nadal był promowany w Europie Środkowo-Wschodniej.** W ubiegłym miesiącu zarząd Korea Hydro & Nuclear Power (KHNP) nie ustawał w wysiłkach promowania spółki na terytorium Czech. W tym miesiącu KHNP wraz z innymi koreańskimi firmami z sektora jądrowego (KEPCO E&C, KEPCO NF, KEPCO KPS, Doosan oraz Daewoo) wzięły udział w Polsko-Koreańskim Forum Jądrowym. Doszło także do spotkania dyrektora Departamentu Energii Jądrowej Józefa Sobolewskiego z prezesem Korea Hydro & Nuclear Power Chung Jae-hoonem. Ambasador Korei Południowej w Polsce Choi Sung-joo zauważył, że od 2013 roku, kiedy oba państwa zadeklarowały strategiczne partnerstwo, rozpoczęły się poszukiwania „obszarów wzajemnie korzystnej współpracy”. Jednym z takich obszarów może okazać się energetyka jądrowa: polski rząd planuje budowę elektrowni jądrowej w celu redukcji emisji dwutlenku węgla oraz zwiększania bezpieczeństwa energetycznego, natomiast Korea Południowa jest zainteresowana eksportem cywilnych technologii jądrowych. Polska jest zainteresowana realizacją projektu jądrowego przy współudziale Korei Południowej, upatrując w niej właśnie możliwości transferu technologii, a co za tym idzie podniesienia kompetencji, które później będą mogły być wykorzystywane w innych zaawansowanych branżach. Zdaniem głównego specjalisty w Departamencie Energii Jądrowej w Ministerstwie Energii Andrzeja Sidło, współpraca taka zdecydowanie daje obopólne korzyści, otwierając przed Koreą Południową rynki europejskie. Istotną częścią forum były także spotkania bilateralne pomiędzy polskimi i koreańskimi przedsiębiorstwami. Polska wyraziła zainteresowanie nawiązaniem współpracy, dzięki której polscy i koreańscy specjaliści realizowaliby wspólnie projekty dla innych państw w Europie i na świecie.
- 3. Kolejny szczyt międzykoreański odbył się w duchu zjednoczeniowym.** Moon Jae-in nie był pierwszym południowokoreańskim prezydentem, który został przyjęty w Pjongjangu: w 2000 roku w północnokoreańskiej stolicy miał miejsce pierwszy szczyt międzykoreański z udziałem Kim Dae-junga, a jego następcą Roh Moo-hyun odwiedził miasto w 2007 roku. Należy jednak zwrócić uwagę w jaki sposób został prezydent Moon przyjęty, co może świadczyć, o tym, że obie Koree są bliżej niż kiedykolwiek do normalizacji dwustronnych stosunków. Południowokoreański prezydent wraz z pierwszą damą zostali przywitani przez Kim Jong-una już na samej płycie lotniska. Ponadto północnokoreańskiemu przywódcy towarzyszyła jego małżonka, Ri Sol-ju. W przeszłości Kim Jong-il witał południowokoreańskich przywódców bez żony,

choć prezydentom Kim Dae-jungowi i Roh Moo-hyunowi towarzyszyły pierwsze damy. Ponadto prezydent Moon wymienił uściski dłoni ze zwykłymi północnokoreańskimi obywatelami, którzy byli obecni na lotnisku: nie wiadomo jednak, czy scena ta była wyreżyserowana przez KRLD, czy był to spontaniczny gest południowokoreańskiego prezydenta. Zmiany w podejściu władz Korei Północnej były także widoczne w transmisjach na żywo ze szczytu: do tej pory wszelkie relacje z Pjongjangu były ograniczone. Obaj przywódcy przejechali wspólnie ulicami Pjongjangu, witani przez tłumy Koreańczyków trzymających flagi zjednoczeniowe. Pomysł przejazdu obu prezydentów w otwartym aucie pojawił się co prawda już przy okazji szczytu w 2000 roku, jednak strona południowokoreańska z powodów bezpieczeństwa odrzuciła propozycję. Natomiast w 2007 roku w paradzie uczestniczył tylko Roh Moo-hyun w towarzystwie Kim Yong-nama, przewodniczącego Prezydium Najwyższego Zgromadzenia Ludowego, a nie Kim Jong-il. Ważnym wydarzeniem symbolicznym była również wspólna wyprawa Moon Jae-ina i Kim Jong-una na szczyt góry Pektu-san, na której według mitologii narodził się założyciel pierwszego koreańskiego królestwa.

Spotkanie na szczycie w Pjongjangu było ważnym wydarzeniem zarówno dla relacji międzykoreańskich, ale także dla procesu denuklearyzacji. Choć nie wiadomo, czy Kim Jong-un przekazał południowokoreańskiemu prezydentowi zapowiadaną listę placówek nuklearnych na terytorium Korei Północnej, to uzgodniono podstawowe zasady całego procesu. Władze KRLD zgodziły się na całkowite zlikwidowanie ośrodka badań jądrowych Yongbyon oraz poligonu testów rakietowych Dongchang-ri. Co istotne, zgodzono się na obecność międzynarodowych inspektorów podczas demontażu placówek. W tym miejscu warto zaznaczyć, że KRLD postawiła warunek poczynienia przez Stany Zjednoczone ustępstw, obiecanych w trakcie szczytu w Singapurze. Przewodniczący KRLD podkreślił, że zgodził się na denuklearyzację Półwyspu Koreańskiego, co ma oznaczać również wycofanie amerykańskich sił z terytorium Korei Południowej. Kim Jong-un wyraził również gotowość na kolejne spotkanie z Donaldem Trumpem. Wszystko wskazuje, że wrześniowy szczyt międzykoreański może przyczynić się do przełamania impasu w relacjach amerykańsko-północnokoreańskich z ostatnich miesięcy.

Szczyt międzykoreański służył przede wszystkim dalszej normalizacji relacji dwustronnych między Koreami. Zapowiedź utworzenia stałego ośrodka spotkań dla rozdzielonych rodzin, rozpoczęcie modernizacji połączeń kolejowych i drogowych czy możliwe wznowienie działalności specjalnej strefy ekonomicznej Kaesong oraz projektów turystycznych w rejonie góry Kumgang są znaczącymi osiągnięciami dla budowy przyjacielskich relacji. Bardzo istotne jest również porozumienie wojskowe, które ma przyczynić się do zredukowania napięć militarnych, a także wypracowania traktatu pokojowego. Obie Koree zgodziły się

zawiesić wszelkie wojskowe ćwiczenia w pobliżu militarnej linii demarkacyjnej od początku listopada tego roku. Ponadto strefy wokół granicy morskiej oraz powietrznej również mają zostać przekształcone w „strefy pokoju”. Obie Koree wraz z Dowództwem Narodów Zjednoczonych mają stworzyć grupę konsultacyjną, której celem będzie likwidacja posterunków strażniczych wzdłuż strefy zdemilitaryzowanej, a także rozbrojenie znajdujących się tam min lądowych.

Należy zwrócić uwagę, że działania dyplomatyczne obu Korei mają charakter „zjednoczeniowy”: realizacja wspólnych projektów, organizacja Igrzysk Olimpijskich czy połączenie rozdzielonych rodzin. To nie denuklearyzacja, ale nawiązanie możliwie bliskiej współpracy gospodarczej oraz podpisanie traktatu pokojowego są głównym celem tej polityki. Natomiast denuklearyzacja jest środkiem do jej realizacji: wymaganym warunkiem, aby Stany Zjednoczone i ONZ zrezygnowały z sankcji, które stoją na drodze do wznowienia projektów gospodarczych. Pytaniem pozostaje na ile Korea Południowa jest gotowa finansować ambicje Kim Jong-una, który dąży do poprawy sytuacji gospodarczej kraju.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

